

Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна

Методичні вказівки

для підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни
«Тенденції освіти дорослих в Україні і зарубіжжі»

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 01 «Освіта/педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Тема: Освітня культура особистості як пріоритет освіти дорослих

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Ознайомлення аспірантів з методичними вказівками та завданням на практичну роботу відбувається за тиждень до початку заняття або в термін, визначений навчальним планом, як домашнє завдання.

Практична робота забезпечується наступними навчально-методичними матеріалами: методичними вказівками та завданням до виконання практичної роботи; конспектом занять з дисципліни і рекомендованою літературою; необхідним приладдям для виконання розрахунків.

На практичній роботі аспіранти використовують виступ або повідомлення.

Повідомлення має три частини: вступ, основний зміст, висновки. Кожна з них відіграє окрему роль, а у цілому вони мають забезпечити цілісність розкриття теми повідомлення. Якість виступу значною мірою залежить від чіткості його побудови, здатності довести висунуті твердження та від аргументації висновків.

а) Вступ – у вступі аргументується вибір даної теми, міра її актуальності. Виступаючий коротко повідомляє про здійснену роботу – об'єм використаної літератури, методи узагальнення опрацьованої інформації (аналіз витоків та генези проблеми, порівняльний аналіз, аналіз динаміки змін етапів творчості досліджуваних мислителів, аналіз взаємних впливів окремих вчень).

Така інформація дозволяє більш детально зорієнтуватися щодо предмету обговорення, налаштуватися на сприйняття думок доповідача, виявити певний інтерес до доповідача, особливо, якщо він використовує об'ємний матеріал, який торкається суттєвих питань сьогодення.

б) Головна частина виступу містить у собі висхідні теоретичні положення та факти, розкриває зміст та методи проведених досліджень, дає аналіз отриманих результатів, узагальнює їх. Важливо, щоби все це відповідало темі виступу, викладалося чітко, послідовно, з розкриттям причинно-наслідкових зв'язків явищ, які розглядаються.

в) Заключна частина виступу повинна підводити підсумок сказаному і вмщувати узагальнення та висновки. Якщо, на думку того, хто виступає, поставлена проблема потребує подальшого опрацювання, то необхідно підкреслити що саме не допрацьовано й у якому напрямку треба працювати далі.

Підсумком виконання практичної роботи є письмовий звіт, за формою прийнятою в інституті: на першій сторінці звіту вказується тема, навчальна мета роботи та вихідні дані відповідно до варіанту завдання; далі наводяться необхідні висновки за результатами, що отримані в процесі роботи. Оформлений звіт з практичної роботи аспіранти здають викладачу наступного тижня. Разом із звітом повертають навчально-методичні матеріали, якщо їх було отримано.

Перше питання практичної роботи потребує визначення акмеологічних засад освіти дорослих, розкриття їхнього змісту, значення та місця у системі методології освіти дорослих.

Друге питання передбачає висвітлення змісту андрагогічних принципів і особливостей навчання дорослого населення.

При розкритті третього питання потрібно сформулювати поняття «неперервна освіта» та проаналізувати її види.

Висвітлення четвертого питання передбачає розкриття соціокультурної спрямованості освіти дорослих.

Завдання 1. Визначити акмеологічні засади освіти дорослих.

Завдання 2. Охарактеризувати андрагогічні принципи і особливості навчання дорослого населення.

Завдання 3. Обґрунтувати неперервну освіту дорослих: професійний і особистісний вимір.

Завдання 4. Проаналізувати соціокультурну спрямованість освіти дорослих.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Тема: Зарубіжні програми і стратегії навчання впродовж життя.

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Виконати завдання з обґрунтування діяльності Інституту навчання впродовж життя ЮНЕСКО, вивчення Інчхонської декларації тощо можна завдяки використанню зарубіжних джерел інформації.

Робота над іншомовними текстом має здійснюватись у такій послідовності: Уважно прочитайте текст, намагаючись зрозуміти йогозагальний зміст. Випишіть слова у словниковий зошит, вивчіть їх. Читання кожного слова перевірте за транскрипцією, яка дається у словнику. Якщо слово читається не за правилами, запишіть йоготранскрипцію. Поряд запишіть рідною мовою значення іноземного слова, якенайбільше підходить до даного контексту. Прочитайте текст ще раз, намагаючись схопити не тільки йогозагальний зміст, а й деталі. Опрацюйте кожне речення тексту, щоб зрозуміти його зміст. У важких випадках проаналізуйте речення: зверніть увагу на порядок слів у реченні.

Опрацювання наукової літератури має супроводжуватися записами. Серед них найбільш поширеними є план та конспект.

План літературного джерела може бути загальним і тематичним. У загальному плані дається послідовний перелік питань, які у ньому висвітлюються; тематичний план – це перелік тем та питань, яким присвячено це джерело. Робота над планами вимагає вдумливого ставлення до тексту, уточнює і робить більш повним уявлення про структуру та зміст даного твору чи документу, сприяє більш глибокому засвоєнню смислу джерела.

Конспектування – ефективна форма запису, так як є стислим викладом основного змісту прочитаного. Існує три способи конспектування: текстуальний – викладення змісту словами автора, себто дослівне виписування цитат із тексту, що вивчається; вільний – короткий виклад прочитаного своїми словами; комбінований – вміщує у собі перший та другий способи. І є найбільш раціональним. Його складання вимагає поглибленого, вдумливого читання, творчого підходу до викладення змісту прочитаного, щоби вибрати необхідні

цитати, а інший текст викласти своїми словами, висловивши його точний зміст у більш стислій формі.

Аспірант може працювати одночасно над декількома джерелами з однієї й тієї ж теми. У такому випадку практикується зведений конспект кількох творів, що пов'язані загальною проблемою (тематичний конспект). Для складання такого конспекту рекомендується спочатку прочитати всі необхідні джерела, складаючи план кожного з них, а вже потім скласти загальний план усіх джерел. В основу покладається те джерело, в якому дана тема висвітлена найбільш повно. У процесі конспектування основного твору в необхідних місцях вписуються цитати чи коротко, своїми словами, викладаються положення, аргументи, висновки та факти з інших джерел (у конспекті вони повинні називатися).

У роботі над книгою можуть виникати власні думки, узагальнення, доповнення, питання, які необхідно включати в конспект з поміткою про належність їх автору даного конспекту. Конспектування літератури є лише підготовчим етапом для складання плану і тексту виступу. Удадо складений план і текст є необхідною, але недостатньою умовою успішного виступу на занятті. Успіх визначається не лише важливістю та актуальністю теми, підбором теоретичного та практичного матеріалу, але і тим, як це звучить у усному виступі, оскільки невідривне читання погано сприймається на слух. Сама мова має бути чіткою, послідовною, граматично правильною.

При підготовці до першого питання необхідно пригадати світові організації в галузі освіти дорослих. Дане питання потребує аналізу діяльності міжнародних організацій в галузі освіти.

Перш ніж готувати відповідь на друге питання потрібно пригадати Інститути ЮНЕСКО. Далі потрібно сформулювати поняття «освіта впродовж життя». Також слід заринутися в іншомовні джерела з означеної тематики.

Третє питання необхідно розпочати із обґрунтування стратегії навчання впродовж життя. Питання потребує розкриття змістових характеристик Інчхонської декларації.

Відповідь на четверте питання передбачає аналіз наукової літератури з висвітлення напрямів функціонування освіти дорослих в Європейських країнах, США і Великобританії.

В ході підготовки п'ятого питання плану необхідно згадати освітні програми в установах додаткової освіти дорослих в Росії. Далі необхідно розкрити стан освіти дорослих у Республіці Беларусь. В кінці - проаналізувати тенденції розвитку освіти дорослих в зарубіжних країнах.

Завдання 1. Назвати світові організації в галузі освіти дорослих.

Завдання 2. Обґрунтувати діяльність Інституту навчання впродовж життя ЮНЕСКО.

Завдання 3. Проаналізувати стратегії навчання впродовж життя (Інчхонська декларація «Освіта – 2030: забезпечення загальної інклюзивної і якісної освіти і навчання впродовж життя»).

Завдання 4. Обґрунтувати досвід США і Великобританії. Основні напрями функціонування освіти дорослих в Європейських країнах.

Завдання 5. Схарактеризувати освітні програми в установах додаткової освіти дорослих в Росії. Стан і стратегії освіти дорослих у Республіці Беларусь.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема: Розвиток неформальної освіти дорослих в зарубіжних країнах

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Алгоритм підготовки до практичної роботи № 3:

1) проаналізуйте тему заняття, подумайте над його дидактичними і розвивальними цілями і основними проблемами, які винесені на обговорення;

2) опрацюйте рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу, при цьому обов'язково конспектуйте і занотуйте прочитане, виписуйте те, що, на ваш погляд, сприятиме ефективному проведенню заняття;

3) намагайтеся сформулювати свою думку з кожного питання і обґрунтуйте свої міркування;

4) запишіть запитання, які виникли у вас під час підготовки до проведення заняття, зверніться за консультацією до викладача;

5) складіть розгорнутий план-конспект проведення заняття, ретельно обдумуючи його етапи, структурні елементи, навчальні питання, що виносяться на розгляд, методи, прийоми та засоби навчання, за допомогою яких забезпечуватиметься Ваша навчально-пізнавальна діяльність .

В ході підготовки першого питання плану необхідно згадати типологію неформальної освіти.

При підготовці відповіді на друге питання слід пригадати напрями діяльності Інституту з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів DVV International.

В ході підготовки третього питання плану необхідно згадати релігійні конфесії і визначити їх вплив на освіту дорослих.

При підготовці четвертого питання спершу потрібно визначити роль університетів третього віку і народних шкіл.

При підготовці відповіді на п'яте питання слід проаналізувати особливості створення і розвитку центрів освіти дорослих. У висновку слід вказати, чому на нинішньому етапі розвитку освіти дорослих важлива неформальна освіта.

Завдання 1. Складіть типологію неформальної освіти.

Завдання 2. Визначити напрями діяльності Інституту з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів DVV International.

Завдання 3. Проаналізувати релігійні конфесії і їх вплив на освіту дорослих.

Завдання 4. Обґрунтувати роль університетів третього віку і народних шкіл.

Завдання 5. Охарактеризувати особливості створення і розвитку центрів освіти дорослих.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

Тема: Громадське об'єднання «Українська асоціація освіти дорослих»: досвід і перспективи

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Перше питання потребує обґрунтування значення «Українська асоціація освіти дорослих» для суспільства. Слід визначити її роль у сфері вітчизняної освіти дорослих.

У відповіді на друге питання слід відобразити особливості проведення Міжнародних днів освіти дорослих в Україні.

В третьому питанні слід визначити специфіку створення вітчизняної системи неформальної освіти дорослих.

В четвертому питанні треба розкрити зміст проекту «Регіон, що навчається».

Завдання 1. Визначити основні напрями діяльності Громадського об'єднання «Українська асоціація освіти дорослих».

Завдання 2. Привести приклади проведення Міжнародних днів освіти дорослих в Україні.

Завдання 3. Визначити специфіку створення вітчизняної системи неформальної освіти дорослих.

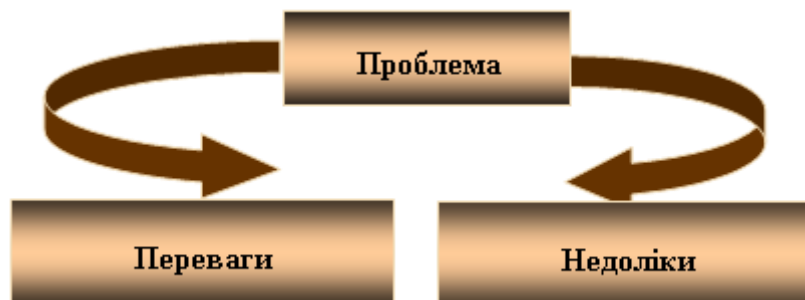
Завдання 4. Обґрунтувати проект «Регіон, що навчається».

ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

Тема: Сучасна мережа установ неформальної освіти дорослих в Україні.

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

При підготовці до практичної роботи № 5 проаналізуйте проблему існування мережі установ неформальної освіти дорослих в Україні за такою схемою:

Готуючи перше питання слід пригадати особливості створення регіональних центрів освіти дорослих.

В другому питанні необхідно дати обґрунтування діяльності сільських центрів освіти дорослих на Львівщині.

В третьому питанні потрібно дати детальну характеристику науково-методичного забезпечення діяльності університетів третього віку

В останньому питанні потрібно згадати зміст програмного забезпечення мовних шкіл для дорослих.

Завдання 1. Проаналізувати особливості створення регіональних центрів освіти дорослих.

Завдання 2. Обґрунтувати діяльність сільських центрів освіти дорослих на Львівщині.

Завдання 3. Скласти науково-методичне забезпечення діяльності університетів третього віку

Завдання 4. Визначити зміст програмного забезпечення мовних шкіл для дорослих.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №6

Тема: Напрями розвитку освіти дорослих

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

При підготовці до практичної роботи № 6 важливо грамотно визначити коло питань, які будуть винесені для обговорення, виділити проблеми для написання виступів, підібрати літературу для самостійної роботи. На цьому заняття рекомендуємо використовувати активні прийоми навчання:

- 1) методи інциденту – штучне створення екстремальної ситуації; аспірант повинен знайти з неї вихід, незважаючи на брак інформації та певних навиків;
- 2) метод „накопичення інформації” – аспірант отримує велику „порцію” інформації, а потім йому пропонують вирішити проблемну ситуацію, спираючись тільки на певну суму знань, а не на всю „порцію”;
- 3) метод аналізу конкретної ситуації – формування груп студентів для вирішення певної проблеми; правильне рішення виражається рецензуванням варіантів, запропонованих групами;
- 4) метод ділової гри – сприяє практичному застосуванню набутих знань і загалом творчій діяльності аспірантів;
- 5) метод модерації – спосіб проведення заняття, котрий дозволяє швидко вийти на конкретні, бажані результати, оскільки дає можливість всім учасникам прийняти спільні рішення як свої власні.

Результативність заняття залежить від підготовчої роботи та засвоєння методики проведення кожного окремого виду практичної роботи.

В першому питанні потрібно сформулювати роль освіти дорослих в умовах ринку праці.

У відповіді на друге питання слід сформулювати освіту дорослих як ресурс регіонального розвитку громад.

В третьому питанні слід визначити зміст освіти впродовж життя як складової професійної мобільності фахівців.

Четверте питання передбачає характеристику особливості навчання дорослих грамотності і базовим навичкам.

Завдання 1. Проаналізувати роль освіти дорослих в умовах ринку праці.

Завдання 2. Охарактеризувати освіту дорослих як ресурс регіонального розвитку громад.

Завдання 3. Визначити зміст освіти впродовж життя як складової професійної мобільності фахівців.

Завдання 4. Охарактеризувати особливості навчання дорослих грамотності і базовим навичкам.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №7

Тема: Відкриті системи освіти дорослих

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Заняття проходить у стилі телевізійного ток-шоу.

Методика проведення:

1. У ток-шоу беруть участь за регламентом 3-5 аспірантів.
2. Інші через 15-20 хвилин беруть участь в обговоренні.
3. Після закінчення дискусії викладач підбиває підсумки, дає оцінку учасникам дискусії.

В першому питанні відповідно до досвіду США, Франції, Німеччини слід проаналізувати тенденції розвитку відкритих систем освіти дорослих.

В ході підготовки відповіді на питання друге слід висвітлити зміст співпраці між установами формальної і неформальної освіти дорослих.

В третьому питанні важливо обґрунтувати перспективи взаємодії місцевих громад та соціальних партнерів щодо розвитку освіти дорослих.

Завдання 1. Проаналізувати тенденції розвитку відкритих систем освіти дорослих: досвід США, Франції, Німеччини.

Завдання 2. Визначити зміст співпраці між установами формальної і неформальної освіти дорослих.

Завдання 3. Обґрунтувати перспективи взаємодії місцевих громад та соціальних партнерів щодо розвитку освіти дорослих.